

Zapisnik moderirane delavnice na temo
VKLJUČUJOČE UPRAVLJANJE –
Ne odločitve za ljudi, temveč z ljudmi!

**Kletna sejna soba Ministrstva za okolje in prostor na Dunajski c. 48 v Ljubljani,
6. december 2005; 13.00-17.30 h.**

Organizatorji posveta so bili Regionalni center za okolje – REC (Milena Marega Škrl), Slovenski E-Forum - SEF (Andrej Klemenc) in Fokus - društvo za sonaraven razvoj (Lidija Živčič).

Po uvodnih predavanjih sta sledili dve moderirani delavnici.

Na prvi so bili udeleženci, v okviru vključujočega upravljanja danes, povprašani naslednja vprašanja:

- A.) Slabosti in priložnosti vključujočega upravljanja na lokalni in državni ravni.
- B.) Izkušnje in izzivi, s katerimi se soočajo, s stališča sodelovanja javnosti in NVO, v procesu »vključujočega upravljanja«.
- C.) Identifikacija ozadja in vzrokov za različna stališča (NVO kot zagovorniki in občasno celo nasprotniki).

Delo je potekalo v dveh skupinah: za odpadke in za energetiko. Ugotovitve in mnenja udeležencev so priložene.

V drugi delavnici so bili udeleženci, v iskanju vizij za naprej, povprašani naslednja vprašanja:

- A.) Kaj potrebujemo za vzpostavitev vključujočega upravljanja?
- B.) Kakšni bi morali biti minimalni /maksimalni standardi procesa vključujočega upravljanja?
- C.) Zanimanje NVO za sodelovanje vnaprej – oblikovanje delovne skupine za pripravo smernic ter kapacitete, katere imajo.

Delo je potekalo v treh skupinah, ki so se na vprašanjih ciklični izmenjevali, tako da so vsi imeli možnost sodelovati na vseh sklopih

Ugotovitve in mnenja udeležencev so priložene.

British Embassy
Ljubljana

Veleposlaništvo ZDA v Sloveniji

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinion, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the Authors and do not necessarily reflect those of the Department of State.

arao

Intelligent Energy Europe

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ODPADKI

A.) Slabosti in priložnosti vključujočega upravljanja na lokalni in državni ravni.

- Kdo je NVO, Občan..;
- Obstoječe znanje, vedenje, poznavanje;
- Naraščanje odpadkov kot posledica slabe vzgoje;
- Vzgoje premalo;
- Praktično sodelovanja ni!;
- Omejeno informiranje (Snaga Lj...);
- Pomanjkljivo proaktivno delovanje strani lokalnih in državnih oblasti;
- Premalo komuniciranja med akterji;
- Ne – refleksivnost;
- Pokritost eksternih stroškov (ter prikrajšanost, oškodovanost in vprašanje kompenzacije – odškodnine);
- Težje dosegljiva starejša generacija;
- NIMBY;
- Prisluhnimo samo močnim interesom;
- Šibko poznavanje »Incl. gov« v občinah;
- Skupine brez »predstavnikov«;
- Pritisk na socialno šibka območja;
- Zapletenost (zavestna) postopkov;
- Neupoštevanje javnosti (preveč zaupanja v zakon);
- Ne bo popolnega soglasja;
- Nezainteresiranost;
- Managment informacij;
- Od informacije do akcije;
- Neuravnoteženost kapitala – javni interes;
- Manko spodbujevalnih ukrepov;
- Davčni ukrepi;
- Zaupanje , verodostojnost informacij strokovnjakov;
- Izobraževanje, obveščanje;
- Medijski senzacionalizem;
- Zavajanje javnosti – zadrževanje informacij;

- Eko šole premalo koriščene;
- Pravočasno informiranje;
- Pritisk na degradiranih območjih;
- Dovoljeno (ne)strokovno zavajanje javnosti;
- Z denarjem ne kupimo zaupanja;

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ODPADKI

B.) Izkušnje in izzivi, s katerimi se soočamo, s stališča sodelovanja javnosti in NVO, v procesu »vključujočega upravljanja«.

- »Razkritje« o procesih, da lahko civilna družba sploh reagira;
- Ni več »ignorance« s strani kapitala« - občanske pobude pridobile na kredibilnosti;
- »NVO« niso zgolj »amaterji« (več profesionalnosti);
- Status stranke v postopku;
- Samo – odgovornost ua okolje;
- Financiranje NVO;
- Rešitev najboljša za vse, ni nujno najboljša za nas;
- Cilji so ambiciozni – doseganje; ljudje spoznajo, skupaj doseči;
- Vstopiti v lokalni prostor;
- Prevlada osebnih, kapitalskih interesov – vloga vlade;
- Trajnostni razvoj – dvigniti ceno naravi;
- Povezovanje NVO na tematikah, izmenjava informacij (spletni forum,...)
- Komu služijo NVO?;
- Informacije do ljudi;
- NVO v pomoč prebivalcem – strokovnost (ne zgolj *a priori* proti);
- NVO kot pomoč in ne kot blokada.

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ODPADKI

C.) Identifikacija ozadja in vzrokov za različna stališča (NVO kot zagovorniki in občasno celo nasprotniki). Primer: Ravnanje z odpadki.

- »Sežigalnice: DA – NE/ ZA –PROTI , organizacije;
- NSRAO – Slovenija rešiti sama: DA – NE/ ZA –PROTI , organizacije;
- Vetne elektrarne;
- Ali je sploh potrebno iskati soglasje/ enotno stališče, če že obstaja razlika (ne na silo);
- NVO niso homogene (zmeraj);
- »Zmeda« - različne informacije;
- Ključni so argumenti, ne stališča za prevzemanje;
- Ker ni »enega glasu« s strani zelenih, so ljudje proti;
- Rizični projekti: porota (dokazi...)
- Povezovanje med NVO na državni in lokalni ravni (enotenje nesmiselno);
- Špekulacije z odgovornostjo –odločevalci.

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ENERGETIKA

A.) Slabosti in priložnosti vključujočega upravljanja na lokalni in državni ravni.

SLABOSTI

- Ni kapacitet;
- Ni interesa;
- Ni vrednota;
- Ni znanja (o tematiki, komunikacijskih veščinah; vodenju procesa);
- Pomanjkanje razumljivosti;
- Pomanjkanje zaupanja;
- Ne vemo, kaj imamo in kaj lahko izgubimo;
- Dolgotrajnost procesov;
- Ni komunikacijske mreže;
- Nesodelovanje ljudi;

- Strokovnost;
- Ni podpornih institucij in ponotranjenih pravil za reševanje problemov;
- Vzgoja;
- Oblast odklanja in ovira vključujoče upravljanje;
- Pomanjkljive pravne podlage;
- Neuravnoteženost državne in lokalne ravni;
- Denar;
- Politična volja;
- Čas;
- »Navodila za uporabo« - jih ni;
- Vživljanje v vlogo soudeležencev v procesu.

PRILOŽNOSTI

- Razvoj kapacitet;
- Splošna pozitivna klima v Evropi;
- Znanje;
- Izgradnja zaupanja;
- Celovitost procesa;
- Urbana komunikacijska mreža;
- Javne razgrnitve;
- Bližnje članstvo v OECD;
- Strokovnost;
- Večanje prostora poslovne konkurenčnosti;
- Vzgoja;
- Graditev participativne demokracije;
- Izhajati iz realnega življenja;
- Rabimo prevode;
- Politična volja;
- Denar;
- Čas;
- Kreativnost in inovativnost v komunikaciji med deležniki;
- Vživljanje v vlogo soudeležencev v procesu.

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ENERGETIKA

B.) Izkušnje in izzivi, s katerimi se soočamo, s stališča sodelovanja javnosti in NVO, v procesu »vključujočega upravljanja«.

Prisotni udeleženci so si bili enotni, da so detektirane izkušnje in izzivi, s katerimi se soočajo, s stališča sodelovanja javnosti in NVO v procesu »vključujočega upravljanja«, že zajeti in evidentirani v prejšnjem sklopu »Slabosti in priložnosti vključujočega upravljanja na lokalni in državni ravni«.

Delavnica 1: **IZKUŠNJE IN IZZIVI VKLJUČUJOČEGA UPRAVLJANJA DANES**

Skupina: ENERGETIKA

C.) Identifikacija ozadja in vzrokov za različna stališča (NVO kot zagovorniki in občasno celo nasprotniki). Primer: OVE

Glede na skromno zastopanost naravovarstvenih organizacij v delovni skupini, so si bili prisotni udeleženci enotni, da se identificira ozadja in vzroke za različna stališča med sogovorniškimi trojčkom: oblast/ uprava : nosilci kapitala : civilna družba.

OZADJA IN VZROKI ZA RAZHAJANJA

- Podcenitev deležnikov;
- Ni jasne slike »plusov in minusov«;
- Politični boj obeh strani;
- Odsotnost alternativnih rešitev;
- Enostranska izhodiščna informacija;
- Necelovitost obravnave;
- Enostranska vloga denarja;
- Konfliktnost osnovnih poslanstev;
- Izhodišče: narava neskončna vrednota;
- Odsotnost ekonomskih vidikov ocen OVE – vetrnice;
- Odsotnost kriterijev presoje različnih opcij;
- Odsotnost ovrednotenja razvojnega potenciala vrednot;
- Izhajati iz domačih razmer in ne slepo prenašati tuje vzorce;
- Na nacionalni ravni niso definirane naravne vrednote;
- Odsotnost nematerialnega dialoga.

Delavnica 2: KAKO NAPREJ?

A.) Kaj potrebujemo za vzpostavitev vključujočega upravljanja?

POTREBE

SKLOP/ POTREBA	ŠTEVILO TOČK	MESTO
SKLOP: UPRAVA		
Pogumne uradnike, z ustreznim znanjem, ki bodo odprli postopke upravljanja za sodelovanje po EU standardih;	4	
Strokovno usposobljenost – predvsem v upravi in svetovalcih (podjetja);	3	
Razsvetljene politike, ki bodo razmišljali enako kot državljani;	5	
Pogumno državno upravo;	3	
Vključitev predstavnikov C NVO v ministrstva in agencije oz. državne javne službe (npr. v ELES);	4	
Odgovornost izvajalcev procesov – vključevanja javnosti, NVO, občanov;	0	
Krepitev zmogljivosti »obeh strani« za sodelovanje;	1	
SKLOP: SPLOŠNO		
Orodja in aplikacije E – demokracije;	1	
Praktične probleme;	1	
SKLOP: AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO		
Aktivno državljanstvo;		
Aktivno državljanstvo politično angažiranega državljan/a/ nke (državljanski pogum);	22	1
Pogumne (NVO) posameznike, ki bodo zahtevali in predlagali konkretne vključitve v aktualne procese upravljanja;	0	
SKLOP: INFORMACIJE		
Strokovnost argumentov;	0	
Odprte karte vseh deležnikov;	0	
Transparentnost informacij;	0	
Strokovno jasne informacije o problemu za vse udeležence;	14	2
Enostavna komunikacija, razumljiva vsem udeležencem: inštitucionalnim in preprostim ljudem – državljanom;	9	3
SKLOP: PRAVILA		
Jasna pravila igre;	0	
Jasna razmejitve med vključevanjem v: strateško upravljanje,	6	

projektno upravljanje, nadzorovanje upravljalcev.		
Jasno prepoznavna pravila = kultura neizključevanja;	0	
Zakon o E- participaciji;	0	
Dopolnitev predpisov, tudi ustave, z uveljavitvijo participativne demokracije (zanimivost: v ustavi stranke sploh niso omenjene);	7	
Enakopravnost odločanja – stranka v postopku;	1	
<i>SKLOP: NA NAPAKAH SE UČIMO, GRADIMO IN GREMO NAPREJ</i>		
Ne izpostavljat preteklih napak kot vir vsega zla za napredek pri komunikaciji in odločanju;	1	
Analiza dosedanjih procesov sodelovanja in njihovih učinkov;	6	
<i>SKLOP: VREDNOTE, VOLJA IN VERA</i>		
Ogromno volje iz vseh strani;	0	
Politično voljo odločevalcev in uprave;	0	
Sprememba in ozavestitve vrednot;	0	
Vrniti vero v izvajanje zakona;	0	

Delavnica 2: KAKO NAPREJ?

B.) Kakšni bi morali biti minimalni /maksimalni standardi procesa vključujočega upravljanja?

STANDARDI MINIMALNI

<i>SKLOP/ STANDARD</i>	<i>ŠTEVILO TOČK</i>	<i>MESTO</i>
<i>SKLOP: SREČANJA</i>		
Periodična srečanja vseh vključenih strani	1	
<i>SKLOP: VSI INTERESI</i>		
Vključevanje vseh interesov	3	
Imeti pogum, da začnemo razumevati tudi tuja stališča in šele potem sprejemati odločitve	2	
Ne odločanje za nas, ampak z nami, državljani/-kami. Torej participacija pri oblasti, poleg izvoljenih predstavnikov.	5	
<i>SKLOP: NA ZAČETKU</i>		
Vključevanje javnosti v začetku planiranja.	0	
Vključitev vseh strokovnih mnenj v fazi projektiranja/ lansiranja predloga.	0	
Sodelovanje že v fazi definicije problema.	8	2
<i>SKLOP: PRAVNA VARNOST</i>		
Pravna varnost udeležencev.	3	
<i>SKLOP: INDIVIDUALNISTIČNO/ EGOISTIČEN PRISTOP</i>		
Samo vsebine, ki se tičejo samo mene samega.	0	

STANDARDI VMESNI

SKLOP/ STANDARD	ŠTEVILO TOČK	MESTO
SKLOP: ZAKONODAJA		
Osnovno izobraževanje za vse akterje (tudi kalibriranje).	0	
Zakonsko predpisan postopek.	3	
Spoštovanje zakona s strani gospodarskega logija in ostalih.	0	
Vladne inštitucije (npr. Inšpektorat) naj opravljajo svoje delo!	8	2
Jasno razločevanje med nosilcem odločitve in sodelujočimi - jasnost »mandata« in odgovornosti.	5	
SKLOP: INFORMIRANOST		
Informiranost deležnikov (omogočanje sodelovanja vseh deležnikov, vključevanje od začetka, upoštevanje stališč).	13	1
Transparentno informiranje, predstavljanje in promoviranje.	5	
E – forum in E . posvetovanje kot komunikacijska podpora.	5	
Vsi dokumenti, namenjeni za proces in nastali v procesu, v e- obliki na spletu.	5	

STANDARDI MAKSIMALNII

SKLOP/ STANDARD	ŠTEVILO TOČK	MESTO
SKLOP: VSEBINE		
Tudi vsebine, ki se tičejo vseh drugih ljudi in planeta Zemlje.	0	
SKLOP: GLASOVANJE		
Predstavniki javnosti samostojno odločajo.	0	
E- glasovanje o končnem predlogu s strani deležnikov.	0	
SKLOP: SOODLOČANJE		
Soodločanje in potrjevanje končnih odločitev.	7	4
Sooblikovanje dejavnosti za desego cilja.	0	
Skupna razdelava procesa.	0	
SKLOP: NAGRADA		
Nagrada za najbolj aktivnega državljana.	1	
Denarno nadomestilo za participacijo.	0	

Delavnica 2: KAKO NAPREJ?

C.) Zanimanje NVO za sodelovanje vnaprej – oblikovanje delovne skupine za pripravo smernic ter kapacitete, katere imajo.

ZANIMANJE

- Predlagam, da je skupina širša – vključuje tudi (vsaj) MJV, MOP, kakšno občino;
  - Albin Keuc, E-občan, albin.keuc@k2.net;
  - Fokus (po default-u);
  - Inštitut za ekologijo;
  - Simulacijske delavnice vključujočega upravljanja;
  - Ekokrog;
  - Tomaž Ogrin (v sodelovanju več NVO: DODHZ, Koalicija, MWS, ZEG...)
  - Štefan Dežman
  - Pina Koper, goran@pina.info;
  - JP Okolje Piran;
  - Društvo Dinaricum;
  - D. Czurda (IEI);
-
- Delavnica različnih deležnikov o tem, kako razumemo vključujoče upravljanje;
  - Opredelitev »10 zapovedi« za vključujoče upravljanje;
  - Projekti, ki omogočajo učne procese;
  - Delavnico o tem, kako sankcionirati zlorabe vključujočega upravljanja;
  - Pritegniti gospodarske javne službe;

KAPACITETE

- Znanje, izkušnje, volja do viharjenja (ostanka) možgan;
- Analiza in refleksija, študije primera E- vključujočega upravljanja – Inštitut za ekologijo;
- Znanje in izkušnje (posameznih članov) – Društvo Dinaricum;
- Volja;
- Zaupanje v vključujoče upravljanje;
- Stik z ljudmi;
- Baze podatkov nan lokalni ravni;
- Ideje, znanje – Ekokrog;
- Tomaž Ogrin - Priprava gradiv in alternativnih rešitev.

- Štefan Dežman - Sodelovanje na terenu - vezi med strokovno in laično javnostjo;
- Pina Koper- sodelovanje, mreže;
- E – demokracija, E – vključujoče upravljanje, Inštitut za ekologijo;
- Zanimanje za informacije (sorodna tematika . Ekokrog);
- D. Czurda (IEI) - sodelovanje pri postopkih zakonodaje;

Prepisal in opremil s komentarji:

Bogdan Macarol, moderator